№ 209. Poniedziałek 9. Września 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Gminy Gorczyce, Zalesie i Motycze w obwodzie rzeszowskim obowiązały się na założenie trywialnej szkoły w Gorczycach:

1. Na utrzymanie nauczyciela płacić rocznie 165 zł. 90 c. wal. austr.

2. Znajdujący się już budynek szkolny utrzymywać zawsze w dobrym stanie, sprawiać potrzebne porządki szkolne i starać się o utrzymywanie ochędóstwa w szkole;

3. Przyrzeczone przez proboszcza w Gorczycach ix. Franciszka Nowickiego na opał szkoły 6 niższo-austr. sągów drzewa bezpłatnie przystawiać;

Na uposażenie nauczyciela przyrzekł nadmieniony ksiądz proboszcz płacić rocznie 12 zł. 60c., a właściciel dóbr Gorczyce Franciszek Wiktor także rocznie 10 zł. 50 c. w. a.

Okazaną temi ofiarami troskliwość o rozszerzenie nauki między wiejskim ludem podaje c. k. galicyjskie namiestnictwo z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej. Lwów 7. sierpnia 1861.

Sprawy krajowe.

Wiedeń, 6. września. *Gazeta wiedeńska* pisze:

Z **Korfu** donoszą z 26. sierpnia: Stan zdrowia Jej Mości Cesarzowej jest jak najpomyślniejszy; Najjaśniejsza Pani używa zawsze jeszcze kąpieli morskich, a wieczorem robi wycieczki na morze. Jednak od kilku dni już nastała zmiana powietrza, a wczoraj zerwał się nagle Sirocco z gwałtownym deszczem, który trwa dotąd. Jestto tylko mała próbka tego, co musimy znosić każdej zimy. Wila cesarska jest dla położenia swego na otwartem wzgórzu szczególnie wystawiona na wpływy burzy i deszczu. Można zatem wnosić, że pobyt w Korfu, jakkolwiek jest zbawiennym dla zdrowia Jej Mości Cesarzowej, niedługo już potrwa. Mówią już nawet, że Najjaśniejsza Pani odjeżdża za kilka tygodni do Egiptu lub Hiszpanii na całą zimę.

(Posiedzenie izby deputowanych z dn. 4. września.)

Prezyduje Dr. Hein.

Na ławie ministeryalnej panowie: Schmerling, Lasser, hr. Wikenburg i Mitis szef sekcyi.

Rozdanie urlopów, treściwy odczyt petycyi, z których jedna od gmin szląskich, uprasza izby aby zwróciła uwagę na równouprawnienie wyznań, poprawienie losu nauczycieli po szkółkach i przywrócenie gwardyi narodowej.

Jego c. k. apostols. Mość raczy przyjąć deputacyę z adresem w przyszłą niedzielę o 2. godzinie po południu.

Izba wybiera sekretarza na wrzesień. Imiona wybranych odczytano na 5 minut przed $^3/_4$ na 12. Te są: Śnida, Dworak, van der Strass, Porenta, Potocki, Thoman, Krasa, Wieser.

Trzeci odczyt ustawy względem postępowania ugodnego.

Projekt do ustawy przyjęty jednogłośnie w układzie poprawkami zmienionym.

Wasser jako sprawozdawca o projekcie do ustawy względem sądownictwa: Teraźniejsze sądownictwo nie odpowiada wymaganiom, organizm sądowy na wzór francuskiego urządzać nie dałoby się pogodzić z naszemi stosunkami.

Mowca przychodzi historyę sądownictwa w Austryi, od lat 10, i przyznaje, że rząd teraźniejszy uznał czego niedostaje i właśnie projektem do ustawy dowodzi, że to co złem usunąć postanowił. Ale stanowisko, które rząd zajął czyniąc wniosek, wydziałowi nie zdaje się stosownem. Sprawozdawca wyjaśnia co tego przyczyną, i roztrząsa zadanie, o ile różni się od zadania państw innych.

W dalszym ciągu mowy kładzie nacisk na potrzebę przywrócić sędziów do dawnego znaczenia, uprościć tok procesów, nadać wolny rozwój prawom, a zasługę nagradzać.

Stałość charakteru sędziów austryackich wszystkich narodowości, świetne daje o sobie świadectwo; jeszcze jeden powód dla czego wydział nie zapuścił się w obrady względem pojedynczych ustępów ustawy w mowie będącej.

Mowca powtarza w ogólności rozmaite zdania, które w wydziale słyszeć się dały i proponuje odroczyć obrady nad projektem do ustawy, dopóki rząd nie przedłoży izbie istotnych zasad mającego się zaprowadzić postępowania cywilnego i karnego, co zapewne niebawem nastąpi.

Mitis szef sekcyi zabiera głos w obronie wniosku rządowego.

Prezydent oznajmia, że zapisało się czterech mowców, a mianowicie przeciw wnioskowi pp. Mende, Tschabuschnigg i dr. Taschek, za wnioskiem p. Wenisch.

Po dłuższej przemowie *Mendego* zaproponowano zamknięcie posiedzenia, na co przyzwoliła izba. Posiedzenie skończyło się po godzinie 1. z południa.

(Doniesienia z Węgier.)

Według *Pesth-Ofner Ztg.* komisarz królewski Septemvir Franciszek Koller zawiesił w d. 4. b. m. posiedzenia jeneralnego zgromadzenia reprezentacyi miasta Pesztu w sposób następujący: Najprzód odczytał komisarz królewski rozporządzenie namiestnictwa które tak opiewa:

Do gminy królewskiego wolnego miasta Pesztu! Jego c. k. Apost. Mość powziąwszy wiadomość, że na jeneralnem zgromadzeniu miejskiem w dn. 28. sierpnia b. r. uchwalono zaprotestować przeciw rozwiązaniu sejmu krajowego, co z jednej strony jest przekroczeniem zakresu działania, a z drugiej naruszeniem praw królewskich, nakazał najwyższem postanowieniem z 29. sierpnia b. r. natychmiast rzeczoną uchwałę unieważnić, jeneralne zgromadzenie niezwłocznie zawiesić pod odpowiedzialnością prezesa, wszelkie dalsze jego rozprawy wstrzymać, a rozporządzenia te wykonać kr. węgierskiemu namiestnictwu zalecił.

Dykasteryum królewskie unieważnia tedy niniejszem rzeczoną uchwałę jeneralnego zgromadzenia, i w myśl powyższego najwyższego postanowienia zaleca mu komunę miasta, posiedzenia reprezentacyi pod odpowiedzialnością wszystkich a w szczególności prezesa, za doręczeniem niniejszego rozporządzenia natychmiast zawiesić, a wszelkie debaty, jakiegobykolwiek były rodzaju, wstrzymać.

Wykonanie tego najwyższego rozkazu królewskiego i rozporządzeń, które w skutek niego stały się potrzebne, poleca się Franciszkowi Koller, członkowi kr. tabuli septemwiralnej, a komunie miejskiej nakazuje się najsurowiej wysłanemu komisarzowi królewskiemu okazywać wszelkie potrzebne posłuszeństwo i pomoc. Dano w Budzie na posiedzeniu rady namiestniczej dnia 2. września 1861. Władysław Karolyi, r. w. Józef Havas, r. w. Alexander Reviczky, r. w.

Po odczytaniu tego rozporządzenia komisarz królewski wezwał zgromadzenie zastosować się do rozkazu, gdyż inaczej byłby zmuszony surowych chwycić się środków. Kilku reprezentantów żąda głosu, ale komisarz królewski nie dozwala tego, i grozi użyć w razie oporu siły zbrojnej. Całe tedy zgromadzenie powstaje, i śpiewając „Szozat" opuszcza salę posiedzeń.

Zwołano następnie ogólne posiedzenie magistratu, na którem komisarz królewski oświadczył, że poleceniem jego było zawiesić zgromadzenia jeneralne, a nie magistratualne lub sądowe.

Gdy komisarz królewski opuścił posiedzenie magistratu, naradzano się, w jaki sposób postąpić z agendami, które jeneralne zgromadzenie przekazało magistratowi. Nie uchwalono jednak nic ważnego; zapowiedziano tylko posiedzenie na dzień następny, na którem kwestya rzeczona i przyszły regulamin mają być bliżej określone.

Komitet Komorneński nie przystąpił do protestu przeciw rozwiązaniu sejmu krajowego, chociaż uczynić to proponowało wielu mowców zgromadzenia komitatowego; hrabia Leopold Radasdy przedstawił bowiem, że sejm krajowy jest reprezentacyą całego narodu, jego więc protest powtarzać byłoby zbytecznie.

— Przed kilkoma dniami doniosły dzienniki, że posiedzenia peszteńskiego wydziału komitatowego, który targnął się na prawa królewskie z okazyi rozwiązania sejmu krajowego, już zawieszone zostały. Ale ponieważ wydział przyjął odpowiednie rozporządzenie namiestnictwa w sposób, który nie czyni nadziei powrotu do porządku, a mianowicie ponieważ wydział rzeczony nawet przeciw temu rozporządzeniu założył pewien rodzaj protestu, i pomimo zakazu odbył posiedzenie w d. 30. b. m., przeto rząd ujrzał się zniewolonym, pomieniony wydział komitatowy całkowicie rozwiązać.

Radca ministeryalny i prokurator finansowy Gombos, mianowany komisarzem królewskim, będzie prowadził śledztwo przeciw uchwale nielegalnej, i wydział zorganizuje na nowo.

Węgierska kancelarya nadworna trzyma się ile możności instrukcyi, którą nadżupanom dano jeszcze w zeszłym roku, chociaż instrukcya ta w ustępie o sposobie tworzyć wydział komitatowy zniesioną być powinna, ponieważ rozporządzenia odpowiednie nie są dokładnie pełnione, i w obec zmiany stosunków nie odpowiadają potrzebie.

Wydziały komitatowe z dwóch żywiołów powinny się składać. A to z znacznej liczby tych, którzy płacą największe podatki, i to nie koniecznie łanowe, lecz w ten sposób, aby wszelkie interesa były reprezentowane według całkowitej kwoty podatków stałych, aby wszyscy według cenzu podatkowego uprawnieni, a do udziału wezwani, w razie oporu mogli być tymi zastąpieni, którzy z kolei po nich następują. Drugą część członków wydziału będą stanowić reprezentanci gmin powtórnie wybrani.

Każden bezstronny przyzna, że to prowizoryczne rozporządzenie, o którem przyszły sejm rozstrzygnie, posłuży ustanowić prawdziwą reprezentacyę wszelkich interesów w komitacie jakoteż, że rządowi nie chodziło w tej kwestyi o powiększenie władzy, lecz o niepodległość reprezentacyi komitatowej; każda urzędowa wzmianka o tym przedmiocie zawiera wyraźne oświadczenie, że rząd nie ma zamiaru osłabiać odwieczne urządzenia komitatów i zasady lojalnej wolności, lecz pragnie ustalić porządek bez którego wszelka wolność jest tylko złudzeniem.

Hiszpania.

(Nowiny dworu. — Sprawa marokańska.)

Madryt, 1. września. Jenerał Marchesi pojechał do Biarritz, imieniem Królowej powitać Cesarza Napoleona. — Infantka Donna Conception zachorowała niebezpiecznie. Dwór udaje się dlatego do Eskuryalu, gdzie, jak sądzą, zdrowsze jest powietrze. — Prezydent z Hajty Geffrard wypłacił wynagrodzenie. — *Correspondencia* pisze: „Na Gibraltar nadeszły wiadomości z Tangeru. Nie wiemy, jaki rezultat będzie mieć dla Hiszpanii misya angielskiego konzula w Mequinez; również nie wiemy, jaki jest właściwy zamiar jego podróży. Angielski konzul od czasu swego przybycia wyprawił dwóch kuryerów do gubernatora Gibraltaru, który ze swojej strony posłał ich dalej do Anglii. Tymczasem ajenci angielscy dają do poznania, iż sobie życzą pozyskać zaufanie i przychylność Hiszpanów, co się bardzo różni od tego, co zaszło na początku kwestyi afrykańskiej.

— Utrzymuje się pogłoska, że Cesarz marokański wyprawi do Madrytu poselstwo z Muley el Abbasem na czele.

Anglia.

(Nowiny dworu. — Poseł amerykański do Wiednia. — Familia Orleańska. — Depesze dyplomatyczne.)

Londyn, 3. września. Podług telegraficznego doniesienia z Aberdeen przybyła familia królewska w sobotę szczęśliwie do Balmoralu. Książę Walii przedsięweźmie wkrótce podróż na stały ląd. — Królowa Amalia, wdowa po Królu Ludwiku Filipie, ukończywszy temi dniami 79 rok wieku, przeniosła się z Claremont do Tunbridge Wells, gdzie zamyśla przepędzić jesień. Prawie wszyscy książęta jej familii wyjechali temi dniami za granicę. Książę Joinville odjechał przedwczoraj z swoim synem, księciem Penthièvre do Ameryki, by jak słychać umieścić syna w marynarce Stanów zjednoczonych. Hrabia Paryża i książę Chartres odjechali również do Ameryki na kilka miesięcy. Tylko książę Nemours powrócił tu z Niemczy, a książę Montpensier odjechał wczoraj zrana z swoją małżonką do Plymouth, zkąd ma odpłynąć do Kadyxu. Synowie księcia Nemours, hrabia d'Eu i książę Alencon podróżują teraz dla rozrywki po Hiszpanii. Książę Aumale pozostanie na teraz z małżonką w Anglii.

— Książę Walii, jak donosi urzędowy *Court circular*, ukończywszy wojskowy kurs nauki w obozie pod Curragh, odjedzie na stały ląd, ażeby być obecnym na pruskich popisach wojskowych nad Renem. Po oddaniu swojej siostrze, księżniczce pruskiej krótkiej wizyty, pojedzie na kilka dni do swych rodziców w Balmoral, a ztamtąd do Cambridge dla ukończenia swych studyów. — Ludwik książę Heski, narzeczony księżniczki Alice, wylądował wczoraj w Dover i udaje się do Balmoral. — Pan Jerzy Motlay mianowany posłem Stanów zjednoczonych przy dworze austryackim, przybył do Londynu, i po krótkim pobycie zamyśla odjechać do Wiednia.

— Lord John Russell wyprawił zaraz po wstąpieniu na tron Sułtana Abdul Azisa następującą depeszę do posła angielskiego w Konstantynopolu sir Henry Bulwera:

„Ministeryum spraw zagranicznych, 4. lipca 1861. Sir! Wstąpienie na tron nowego Sułtana zdaje się być rządowi Jej król. Mości pomyślną sposobnością, z której powinienby korzystać rząd turecki, by uwolnić państwo od trudności finansowych, które wszyscy nieprzyjaciele Porty uważają za pewną i bliską przyczynę upadku państwa otomańskiego.

Tymczasem posiada Turcya liczne środki, by zadać kłamstwo tym przepowiedniom. Państwo to ma prowincye bardzo urodzajne i zaludnione plemionami, które odznaczają się przemysłem i duchem handlowym, a inne dostarczają dobrych i posłusznych żołnierzy, którzy stanowią zaród potężnej i wiernej armii.

Rzetelność, porządek, sprężystość i sprawiedliwe sądownictwo, uchylą wkrótce największe niedogodności, i w kilku miesiącach okaże się w dochodach przewyżka nad zwykłe wydatki.

Rząd Jej Mości Królowej jest przekonany, że Sułtan Abdul Azis musi pokładać zaufanie w tych środkach. Rząd Jej Mości Królowej ubliżyłby uczuciu przyjaźni dla Porty, gdyby utwierdzał nadzieję gwarancyi pożyczki. Toby znaczyło czerpać wodę przetakiem. Ale jeźli porządek i ogłoszenie rachunków państwa wrócą kapitalistom zaufanie, natenczas przekona się Sułtan, że kredyt jego rządu podniesie się równie wysoko, jak któregokolwiek innego państwa na kontynencie europejskim.

Lord Hobert i Mr. Forster będą mogli jak się spodziewam udzielić panu niezwłocznie autentycznego raportu o stanie finansów tureckich.

Z tym raportem w ręku będziesz mógł Wasza Excelencyo złożyć Porcie dowody przyjaźni, jaka ożywia rząd Jej król. Mości, przyjaźni równie szczerej i wolnej od wszelkiego pochlebstwa, jak dalekiej od nieprzyjaźni lub obojętności. Jestto gorącem życzeniem rządu Jej Mości Królowej, ażeby rasa otomańska łączyła dawne swe cnoty odwagi i wierności z postępami, jakie nowożytna cywilizacya zdziałała w Europie. Zostaję i t d. J. Russell."

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Korpus marynarki powiększony.)

Paryż, 3. września. Jak słychać, jedzie marszałek Magnan w misyi wojskowej do Włoch. Najpierw udaje się z synem swoim, kapitanem sztabu jeneralnego do Turynu, a ztamtąd zwiedzi Lombardyę i Wenecyę; w takiej samej misyi wyprawił jak wiadomo gabinet angielski lorda Clyde do Wenecyi. — Książę Latour d'Auvergne powołany został do Paryża, ale ma po krótkim pobycie powrócić na swoje stanowisko do Berlina. — Margrabia Lavalette, przeznaczony ambasador do Rzymu, pojechał przed podróżą do Biarritz do Londynu odwiedzić hrabiego Flahault. — Baron Gabineau mianowany jest podług dziennika *Pays* posłem francuskim przy dworze perskim, a baron Pichon dotychczas reprezentant Francyi w Teheranie, ma być przeznaczony na rezydenta ministeryalnego do Hamburga.

— Sprawozdanie ministra marynarki, a co sam Cesarz potwierdził, okazuje, że korpus oficerów marynarki jest niedostateczny i proponuje, ażeby go wzmocnić. Minister wylicza: Dowódzcy stacyi potrzebują około 80 oficerów, prefekci morscy mają także w arsenałach za mało oficerów. Dodać trzeba, że urlop trzechmiesięczny jest za krótki, a służba zbyt uciążliwa. Rozporządzenia względem składu jeneralnego sztabu floty wydane, pochodzą jeszcze z roku 1846. Od tego czasu działanie marynarki powiększyło się znacznie. Senegal, wyspy Saintes Reunion, Nowa Kaledonia, wyspy towarzyskie, Kochinchina, wybrzeża afrykańskie, Chiny, a obecnie nawet wybrzeża Ameryki północnej wymagają stacyi dla okrętów francuskich. Korpus oficerów musi więc być wzmocniony. Minister proponuje powiększyć liczbę kapitanów okrętowych o 10, kapitanów fregat o 20, poruczników o 50, a liczbę chorążych o 25, i na przyszły rok znowu podobnie uczynić. Kontradmirał Bouet został mianowany naddowódzcą eskadry na Oceanie spokojnym w miejsce kontradmirała Larrieu. Liczba wiceadmirałów ma być powiększona z 12 na 15 a kontradmirałów z 24 na 30.

Włochy.

(Zmiany w dyplomacyi. — Finanse. - Regulacya administracyi. — Zapędy w granice papieskie. — Powstanie neapolitańskie.)

Sardynia. Urzędowa gazeta królestwa ogłasza dekret królewski z 1. września, który dla przyjęcia dymisyi Minghetego porucza departament spraw wewnętrznych Ricasolemu, a departament spraw zagranicznych pozostawia mu jeszcze tymczasowo. Minghetti odjechał już 2. września do Bononii. Farini powróciwszy z Niemczy, bawi w dobrach swoich pod Turynem. Dzienniki turyńskie dowodzą, że zmiany w ministeryum nie zmienią w niczem polityki gabinetu.

Patrie otrzymała wiadomość, że prawdopodobnie będzie hrabia Arese mianowany piemonckim ministrem spraw zagranicznych, że Ratazzi skutkiem nowej zmiany obejmie departament spraw wewnętrznych, a Ricasoli pozostanie prezydentem rady bez departamentu.

— Artykuł dziennika *Perseveranza* o finansach krajowych zawiera następujące podania: Zaproponowane przez rząd na rok 1862 wydatki i niedobory wynoszą 100,000.000 franków, wotowane w dawniejszych latach nadzwyczajne wydatki 45,735.285 fr. 79 ct. wotowane w roku 1861 nadzwyczajne wydatki 89,563.000 fr. Zaciągnięta niedawno pożyczka 500 milionów, która wpłynie za kilka miesięcy do skarbu publicznego, przeznaczona jest kwotą 300 mil., pokryć potrzeby tegoroczne, pozostają przeto 200 milionów, które mają pokryć wydatki nadzwyczajne. Reszta będzie pokryta sprzedażą dóbr skarbowych i wydanemi przez rząd obligacyami. A więc jeżeli nie wybuchnie wojna, wystarczy pożyczka 500 milionów na pokrycie niedoboru i na pokrycie nadzwyczajnych wydatków r. 1861.

— Zapowiedziane są nowe dekreta, które regulować mają stosunki w administracyi prowincyi wcielonych. Pierwszy postanawia, jak słychać, dla całego półwyspu równość tytułów i płac dla gubernatorów prowincyalnych, przełożonych powiatowych i radców rządowych. Wicegubernatorowie będą zniesieni, a gubernatorowie prowincyalni podzieleni na trzy kategorye, podobnie jak prefekci francuscy. Prócz tego będą w nich postanowione koszta reprezentacyi dla gubernatorów. Drugim dekretem będą nadane guberna-

torom różne atrybucye, które dotychczas przysłużały tylko ministrowi spraw wewnętrznych. Trzeci dekret reguluje według istniejących przepisów administracyę zakładów dobroczynności w Marchyach i Umbryi. Czwarty zaprowadza w Emilii ustawę sanitarności, piąty w tych trzech prowincyach szczepienia ospy.

Z **Peruzzi** donoszą gazecie turyńskiej, że patrol Bersaglierów na granicy pod San Lorenzino, zapewne mając złego przewodnika, wszedł na terytoryum papieskie, i Francuzi uderzyli na alarm; ale po wzajemnem porozumieniu się oficerów powrócił patrol zaraz za granicę.

— Mniemane zwycięstwo Piemontów nad powstańcami w Matese prostuje teraz *Popolo d'Italia* następującem doniesieniem z Piedimonte z 27. sierpnia:

Dnia 23. i 24. sierpnia przypuszczały wojska przygotowany od dawna atak na rojalistów w Matese. Ale skutek nie odpowiedział oczekiwaniom. Rojaliści strzeliwszy kilka razy, usunęli się ze stratą zaledwie 4 poległych do swoich jak się zdaje niedostępnych pozycyi. Natomiast zabili żołnierze piemonccy (a donosi to dziennik włoski) 6 do 7 całe niewinnych węglarzy w lesie Caglione di Letino, ponieważ uważali ich za rozbójników, przyczem zniszczał nietylko znaczny zapas węgla, ale także przyległy las stał się pastwą płomieni.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Wypadki w Wilnie. — Podróż Ich Mość Cesarstwa. — Stosunki włościańskie. — Galerya obrazów.)

Warszawa, 4. września. *Gazeta warszawska* donosi: Od kilku dni rozchodzą się po Warszawie przesadne wieści o starciu, jakie miało miejsce w Wilnie w dniu 6. (18.) sierpnia. Wiadomości urzędowe z dnia 9. (21.) sierpnia, wykazały już bezzasadność tych pogłosek. Otrzymana dziś w Warszawie depesza telegraficzna urzędowa z Wilna, uśmierza i znosi wszelką w tym względzie obawę. W rzeczy samej, depesza zawiadamia, że z pomiędzy ludności trzy tylko osoby ranione zostały w skutek uderzenia kolbą, kilka zaś innych osób doznało nieznacznych kontuzyi. Nadto w chwili obecnej, wszystkie te osoby znajdują się przy zupełnem zdrowiu i ani jednego wypadku śmierci nie było. Ze strony wojska raniono lekko trzech kozaków, dwóch żołnierzy z piechoty, trębacza i oficera, kamieniami i drągami.

Petersburg, 30. sierpnia. Cesarzowa, która sama puściła się w podróż, zjechała się z Cesarzem dnia 25. w Charkowie; dostojni goście stanęli 27. b. m. w Pułtawie, zkąd Cesarz tego samego dnia odjechał sam do Elizabetgrodu, a Cesarzowa pozostała jeszcze w Pułtawie i aż nazajutrz odjechała do Kremenczuga. — Według rosyjskiej *Gazety Petersb.* co do majętności, w których właściciele mają tylko dożywotne używanie, rozkazał Cesarz 27. lipca, że przy spisaniu dokumentów urbaryalnych i ugód względem wykupna gruntów włościańskich, należy postarać się o pozwolenie przyszłego posiadacza do zawartych umówień, i żeby roczne procenta pieniędzy, które włościanie zapłacą za odstąpione im grunta, przypadały dożywotnikom, zaś pieniądze same przyszłym posiadaczom lub właścicielom. — Cesarski ukaz z tego samego dnia postanawia, ażeby warunki, zawarte w artykule 6 regulaminu względem wykupna, rozciągnięto także na dworzan, którzy za wzajemną ugodą z właścicielem dóbr nabyli na własność ziemię. Trzeci ukaz rozporządza, że włościanie, którzy na majętności jakiego włościanina są wpisani, lecz osiedli na gruncie innego właściciela, mogą według życzenia otrzymać grunta albo tam gdzie osiedli, albo tam gdzie są wpisani. Muszą jednak wyrazić swe życzenie przed spisaniem dokumentów urbaryalnych. Minister ces. dworu oznajmia kuratorowi naukowego okręgu Moskiewskiego, że Cesarz pochwalił myśl utworzyć galeryę obrazów w publicznem muzeum w Moskwie z obrazów, któreby według zmian poczynionych przez berlińskiego profesora Waagen nie pomieściły się w eremitażu.

Turcya.

(Osadnicy albańscy.)

Oss. Triest. donosi z Valony (Albania) pod 24. sierpnia, że tam wszystkie dobra państwa sprzedają, ale tylko muzułmanom. Środek ten zdaniem korespondenta jest szkodliwy dla finansów państwa, bo cudzoziemcy płaciliby dobra według ich rzeczywistej wartości, a krajowcy płacą je o wiele taniej, w ogólności kraj potrzebuje około 60.000 osadników; ale zamiast tego bezustanne panuje wychodźtwo do Mołdawii i Wołoszczyzny. Z Durazzo donoszą, że Porta, chcąc złemu zapobiedz, poszle do Albanii kontyngens Tatarów, którzy z Krymu przybyli.

Azya.

(Doniesienia z Shanghaj.)

Shanghaj, 4. lipca. Przyjazne stosunki Japonii z rządami europejskiemi o mało nie zostały zakłócone. Domy kupców zagranicznych zostały zrabowane śród białego dnia. Są domysły, że rząd japoński pochwala to bezprawie. Panu Alcock, który miał odbyć daleką podróż z Nangasaki do Jeddo, dał gubernator Kanagawy do zrozumienia, że nie ręczy za jego bezpieczeństwo. — W Chinach zwyciężają już cesarscy już powstańcy. W pobliżu Pekinu wybuchło nowe powstanie.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Peszt, 5. września. Magistrat miasta Pesztu uchwalił zanieść petycyę do J. M. Cesarza o przywrócenie ciała reprezentantów, gdyż bez niego zatamowałaby się cała administracya.

Zagrabie, 5go września. Sejm obradował dziś dalej nad projektem komitetu względem rad municypalnych w król. miastach, w wolnych dystryktach i uprzywilejowanych miasteczkach.

Fiuma, 5. września. Wczoraj rozpoczął się w sądzie komitatowym proces ośmiu oskarżonych za wypadki z 13. czerwca. Po kilkakrotnych napomnieniach kazał prezydent publiczności wyjść z sali i sprawa toczyła się przy zamkniętych drzwiach.

Tryest, 5. września. Z Monte St. Angelo w Apulii nadeszła tu barka ze 100 wychodźcami. Z Pesaro donoszą, że przed kilku dniami zagrażały miastu liczne bandy włościan i przywołano jak najspieszniej posiłki z Ankony i Sinigaglio.

Londyn, 6. września. *Times* donosi, że między dowódzcami seperatystów panuje rozdwojenie.

Paryż, 6. września, Dzisiejszy *Monitor* zaprzecza istnieniu broszury: „Cesarz, Rzym i Włochy."

Werona, 7. września. Dzisiejszy *Giornale* donosi, że zaprowadzenie nowych monet, jak również nowe taryfy piekarzy wywołały przedwczoraj w Medyolanie niebezpieczne rozruchy. Pospólstwo opadło cztery sklepy piekarskie i odparło patrol kamieniami wołając: „Niech żyją Niemcy!" Dopiero za przybyciem dwóch kompanii piechoty, gwardyi narodowej i karabinierów rozprószył się tłum.

Turyn, 5. września. Oprócz 5 pułków, które odeszły już temi dniami, mają jeszcze dalsze 4 bataliony Bersaglierów odejść do Neapolu; dwa z nich odpływają dzisiaj.

Turyn, 5. września. „Pungolo" ma wiadomości od granicy, że do 400 insurgentów odeszło z Velletri do San Giovanni w Carico i do San Marco w Lanichu. Nad Garganem zostali pobici insurgenci i spokojność przywrócono.

Medyolan, 5. września. *Perseveranza* zawiera następujące wiadomości z Neapolu: Pod Cervinarą była 2. b. m. wielka potyczka. Wojsko pobiło wielką bandę powstańców i zmusiło do ucieczki. Na placu zostało wiele poległych i rannych. — Oddział reakcyonistów wylądowało 4. w nocy pod St. Elpido w prowincyi Ascoli; wojsko i gwardya narodowa pospieszyły na ich spotkanie.— Jenerał Brignone nie przyjął namiestnictwa sycylijskiego.

Madryt, 2. września. *Correspondencia* donosi, że Kortezy będą otwarte 25. października. Mowa od tronu ogłosi konstytucyjną reformę w duchu polityki unii liberalnej.

Raguza, 6. września. Turecki raport donosi: „Przedwczoraj przekroczyło 5000—6000 Montenegrynów granicę i obsadzili wyspę Vranicę i główne miasto nad jeziorem skodarskim. Mieszkańcy tego miasta połączyli się z Czernogórcami, a załoga złożona z wojska nie regularnego, niemogąc stawić oporu a niechcąc się poddać, wysadziła wieżę w powietrze i zagrzebała się pod jej gruzami. Wczoraj obsadzili Turcy Zubzi.

Raguza, 6. września. Gubernator Skodar, Abdi Basza, wysłał naprzeciw Montenegrynom jenerała brygady Ahmeda Baszę z ludnością z Skodar. Przy zdobywaniu Vraniny miało zginąć 50 baszybozuków. Zubzi obsadzono bez użycia broni.

Nowy Jork, 24. sierpnia. Nad Potomakiem nie było dotąd żadnej utarczki. Separatyści gotują się wtargnąć do Missouri.

Nowy Jork, 24. sierpnia. Kongres konfederacyi nakazał wywóz cukru i ryżu drogą lądową. Słychać, że prezydent Lincoln nie chce dozwalać dłużej neutralności państwa Kentucky. Burmistrz Washingtonu odmówił rządowi unii przysięgi wierności.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 6. września 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god zrana	325.24	+ 9.9	86.8	północny sł.	pochmurno
2 god. po poł.	326.30	+ 13.3	62.9	półn.-zach. "	"
10 god. wiecz.	326.26	+ 10.7	79.1	zachodni "	"

T E A T R.

Jutro opera niem.: „**La Traviata.**"

Dnia 7. września 1861 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

65. 84. 45. 19. 36.

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 18. i 28. września 1861 r.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 7. września.

Hotel rosyjski: PP. Szeliscy Henryk i Kazimirz, z Chodaczkowa. — Listowski Józef, z Kąt. — Komarnicki Bol., z Sasowa.

Hotel europejski: PP. Br. Brunicki Leon, z Zaleszczyk. — Hr. Komorowski Kaz., z Duszmaniec. — Drohojewski Wład., z Namrozia. — Urbański

Felix, z Komboriny. — Hr. Łączyński Hen., z Stojanowa. — Klimecki Winc., ze Stryja.

Hotel angielski: Szczepański Tad., z Czajkowiec. — Jaroszyński Zygm., z Podola rosyjskiego. — Lipski Ludw., z Gołogór.

Hotel Kuhna: Hr. Kicki Kaj., z Rzyczki.

Hotel krakowski: Burkhart Ant., c. k. przeł., powiat., z Kołomyi.

Dnia 8. września.

Hotel europejski: PP. Reger Karol, adwokat krajowy, z Przemyśla.

Hotel Langa: Fruchtman Filiz, adwokat krajowy, ze Stryja. — Koudelka Fran., c. k. feldmarszałek-porucznik, z Czerniowiec.

Hotel angielski: Czajkowski Hyp., z Bóbrki. — Pawliński Karol, doktor praw, z Rzeszowa. — Duszkowski Fran. Krzysz., z Prunkowiec. — Szanz Jan, c. k. feldmarszałek-porucznik, ze Stryja.

Zajazd Kuhna: Dziedzicki Joach., c. k. przełoż. powiat., ze Zborowa. — Tergonde Coppieters Fran., z Łodziny.

Hotel krakowski: Lipski Emil, ze Zborowa. — Hr. Rozwadowski Oskar, c. k. major, z Kochanówki.

Zajazd Krynickiego: Mierzwiński Erazm, z Buławy.

Pod Tygrysa: Lipiński Ant., z Chlebowiec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 7. września.

PP. Pougowin Kon., ces. ros. radca pańs., do Petersburga. — Schneller Ant., nadbuchhalter banku narod., do Wiednia. — Hr. Gołuchowski Stan., do Sinkowa. — Augustynowicz Obrompolski Michał, do Rosyi. — Majewski Jan, do Winnik. — Lityński Meliton, do Firlejówki.

Dnia 8. września.

PP. Baczyński Filem., c. k. podporucznik, do Gradyski. — Jaroszyński Zygm., na Podole rosyjskie.

Kurs lwowski.

Dnia 7. września

		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	48	6	56
Dukat cesarski . . .	„ „	6	50	6	58
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	11	29	11	40
Rubel srebrny rosyjski .	„ „	2	15	2	18
Talar pruski	„ „	2	4	2	7
Polski kurant i pięciozłotówka . . .	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	80	—	81	—
„ „ „ m. k. za 100 zł.	bez kuponów	84	5	85	5
Akcye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	bez kuponów	145	50	146	50
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	65	75	66	75
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	80	50	81	50

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 7. września.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 80.95. Metaliki po 5% za 100 zł. 67.85; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—. Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 740.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 175.30; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo niemieckiej waluty —.—. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 137.75. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.56, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro 136.50.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 5. września.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5% . .	63 —	63 10
Z pożyczki narod. z proc. od stycznia do lipca po 5%	80.90	81.—
Z pożyczki narod. z proc. od kwiet. do paźd. po 5%	81 10	81.20
Z r. 1851, ser. B. po 5%	—.—	—.—
Metaliki po 5%	67.90	68.—
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	68 10	68.50
dtto. „ 4½% . . .	58 75	59.25
dtto. „ 4%	52 50	53 —
dtto. „ 3%	39 —	39.50
dtto. „ 2½%	34 —	36.—
dtto. „ 1%	13 75	14 —
Przez. do wylos. z r. 1839	113.50	114.—
„ 1854	86 50	87 —
„ 1860	83.10	83 20
Przeznaczone do losowan. z r. 1860 po 100 zł . .	88 10	88.25
Renty Como po 42 lir. aus.	16.50	17.—
Wylos. obl. dawn. długu państ. po 5%	66.50	67.50
„ „ „ 4½%	58 —	58 50
„ „ „ 4%	51.—	52.—
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju 3½%	45.—	46.—
„ 3%	46 —	47.—
„ 2½%	45 —	46.—
„ 2¼%	39 —	40.—
„ 2%	35.—	36.—
„ 1¾%	31.—	32.—
dtto. z procent za granicą . 5%	66.50	67 50
„ 4½%	57 —	58.—
„ 4%	50.50	51.—

B. Krajów koronnych (Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.)	pien.	towar.
Niższej Austryi .	88 50	89.50
Wyż. Aust. i Salb.	87.50	88 —
Czech	91.—	92.—
Morawii	85 50	86.50
Szląska	84.—	85.—
Styryi	87.—	88.—
Tyrolu	98.50	99.50
Kar., Krainy. i Wyb.	87.—	88.—
Węgier	67.50	68.25
Obl. ind. po 5 proc. za 100 zł. Ban. Tem., Kroacyi i Slawonii . . .	67.—	69.—
Galicyi	66.—	66 50
Siedmiogr. i Bukow.	65 25	66.75
Lom. wen. poż. z r. 1850	107.—	108 —
Wen. pożyczka z r. 1859	90.—	90 25
Dług Tyrolu po 5%	66.59	67.50
„ 4%	50 50	51.—
„ 3½%	43.—	43.50
Dług Salcburga „ 3%	38.—	38.50
„ 2½%	31.50	32.—
Dług Krainy . „ 2%	24.50	25.—
„ 1¾%	21.—	21.50

2. Stan oblig. domestykaln.

	pien.	towar.
po 3% za 100 zł. . .	18.—	20.—
„ 2½% za 100 zł. . .	15.—	17.—
„ 2¼% za 100 zł. . .	14.—	15.—
„ 2% za 100 zł. . . .	13.—	14.—
„ 1¾% za 100 zł. .	10.—	11.—

3. Akcye.

	pien.	towar.
Banku nar.	739.—	740 —
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	174 80	174.90
Niż.-austr. tow. eskomt. po 500 zł.	590 —	591 —
Półn. kolei po 1000 zł. m. k.	1943 —	1944.—
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	276 —	276.50
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	164.25	164 75
Połud.-półn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k. .	117 25	117.50
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty	147.—	147.—
Połud. kolei państ., lomb.-wen. i central.-włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą 160 zł. (80%)	236 —	238.—
Kol. Kar. Lud. po 200 zł. m. k. z wpł. po 140 zł. (70%)	146.—	146 50
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m. k.	18.—	19.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m. k	—.—	76.—
Kolej Bustehradzka po 500 zł. m. k.	680.—	685. —
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	142. —	144.—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł. dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k. . . .	—.—	200.—
Kol. Grac.-Köfl. i Tow. górn. po 200 zł. w. a. .	122.—	124.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	429.—	430 —
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	215.—	218.—
Mostu łańc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	394.—	396.—
Tow. młyna par. w Wied. po 500 zł. m. k. . . .	365.—	370.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k. . . .	—.—	—.—

4. Listy zastawne.

	pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon. 6let. po 5%	102 50	103 —
10 „ 5%	97.—	97 75
przeznacz. do los. po 5%	89 25	89 75
Banku narodowego w wal. austr. na 12 m. 5% za 100 zł.	99.50	100 —
przez. do los. po 5% .	85.50	85.75
Gal. Tow. kred. po 4% . .	80.50	82.—

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

	pien.	towar.
Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	96 75	97.—
detto detto w srebrze uproc. za 100 zł. w. a.	104 30	104.50
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	141.50	142. —
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	96.50	97.50
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	136.—	136 50
Kol. Gloggn. za 100 zł. .	80.—	81.—
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	96.50	97.
Lloyda za 100 zł. . . .	84. —	88.

6. Losy.

	pien.	towar.
Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	119 20	119 40
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	95.50	95.75
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	124.—	125.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	36.25	36.50
Esterhazego po 40 zł. m. k.	95.50	96 50
Salma „ 40 „ „	36 50	37.—
Palffiego „ 40 „ „	39.75	40.—
Clarego „ 40 „ „	35.—	35.50
St. Genois „ 40 „ „	36.—	36 50
Windischgrätza 20 zł. „	22.50	23.—
Waldsteina 20 „ „	22.75	23.—
Keglevicha 10 „ „	14 50	15. —

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

	pien.	towar.
Amsterdam za 100 zł. hol.	115.75	115 75
Augsburg za 100 zł. w. p.-n	116. —	116.25
Berlin za 100 tal. . . .	—.—	—.—
Wrocław za 100 tal. . .	—.—	—.—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n	116 25	116 50
Genua za 100 lir. piem. .	53.70	—.—
Hamburg za 100 M. B. .	102.—	102 25
Lipsk za 100 tal.	—.—	—.—
Liwurna za 100 lir. tosk.	—.—	—.—
Londyn za 10 ft. szt . .	137 75	138.
Lugdun za 100 fr. . . .	—.—	—.—
Medyolan za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Marsylia za 100 fr. . . .	—.—	53.80
Paryż za 100 fr.	54 10	54 20
Praga za 100 zł. w. a. .	—.—	—.—
Tryest za 100 zł. w. a. .	—.—	—.—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
(31 dni po ukazaniu.)		
Bukareszt za 100 piast. woł.	—.—	—.—
Konstantynopol za 100 piast. tur.		—.—

Kurs złota.

	pien	towar.
Dukaty ces. men. . . .	6.55	6.57
ditto. pełnej wagi . .	6.55	6.57
Korona	18.92	18 95
20frankówka	10.92	10.94
Rosyjski impery. . . .	11.24	11.27
Talar związkowy . . .	2.04½	2.05½
Srebro	136.25	136.75
Kurs korony w k. kasach	13 zł. 50c.	

KRONIKA.

(Stan handlu i finansów Rosyi.) Rząd rosyjski podał do powszechnej wiadomości sprawozdanie pana Erskine sekretarza poselstwa angielskiego w Petersburgu, o stanie handlu i finansów w Rosyi. Iż rząd rosyjski nie ma zwyczaju ogłaszać urzędowe wykazy dochodów i wydatków państwa, mało jest materyałów, na które możnaby się spuścić, a prócz doniesień barona Reden z roku 1852 nic prawie nie ma dokładnego. Podług obliczeń Erskina roczne dochody wynoszą 40, a rozchody około 44½ miliona ft. szt. Deficit wynosi więc 4½ miliona. Utrzymanie armii obliczono na 15 milionów ft. szt. Najwięcej dochodów przynosi podatek od spirytusów, około 19 milionów ft. szt. rocznie, wydzierzawiony obecnie 216 osobom, które sprzedają w przecięciu kwarter po 14 srebrnych groszy. — Wedle obliczeń G. F. Kolba, dług państwa wynosi 243 miliony ft. szt. nie licząc w to pożyczki, którą zeszłej jesieni zawarto z Baringiem Brothers, w kwocie 8 mil. ft. szt. Roczne zaś procenta wraz z funduszem amortyzacyjnym, przenoszą 9 milionów ft. szt. Oprócz tego długu istnieje inny bieżący, który stanowią banknoty w kwocie 100 milionów ft. szt. Głównie wyprowadzane artykuły są: zboże, budulec, skóry, konopie, łój, len, żelazo, miedź, wełna, potaż, szczecina, nasiona olejne; najznaczniejsze zaś z przywoźnych: cukier, oleje, kawa, bawełna, przędza bawełniana i inne wyroby z bawełny, wełna owcza i wyroby z niej jedwab i wyroby wina, farby, maszyny i towary lniane. Szlachetnych metali wyprowadzono w 1858 r. 4½ mil. funt., a wprowadzono 1 mil. funt. Z pomiędzy rozmaitych okrętów, które w roku wspomnianym zatrzymały się w portach rosyjskich było 1757 angielskich, 960 rosyjskich, 685 holenderskich, 628 szwedzkich, 529 austryackich, 494 duńskich, a 2948 rozmaitych państw innych. Co do handlu rosyjskiego z Chinami na Kjachtę sprawozdanie w mowie będące sprzeciwia się wielu dawniej podawanym szczegółom. Podług niego jedna tylko herbata przychodzi tą drogą, aby, zaś ułatwić wywóz rosyjskich wyrobów na tej drodze, pozwala rząd morzem 1 tylko lub 2 okrętowe ładunki herbaty sprowadzać. Z tej przyczyny herbata jest za droga mniej jakby chciano używana, a niemało przemycają jej także z portów niemieckich.

Miasto Kiachta jest 3500 mil angielskich oddalona od Moskwy, i równie tyle od okolic, w których uprawiają herbatę. Tak więc towar odbywa drogą 700 mil, a funt herbaty średniego gatunku kosztuje z cłem 6—7 Sh. (2—3⅓ Thr.), to jest 2 razy tyle, jakby ją sprowadzono z Anglii na Hamburg. Obliczono, że dzięki temu systemowi, mieszkańcy Rosyi płacą rocznie półtora miliona ft. szt., aby podnieść wywóz wyrobów rosyjskich, który według urzędowych wykazów, nie przynosi całego funta szt. Jak w Rosyi stoi uprawa roli o tem sprawozdawca wyraża się bardzo nieprzyjaźnie. Rosya posiada w Europie tylko 275 milionów włok ziemi uprawnej, przeto o połowę mniej j k Austrya, Prusy i Francya razem wzięte; produkcya jednak i wywóz, co łatwo 10 razy mogłoby być zwiększone, nie odpowiada wcale sile produkcyjnej.

(Dodatek)